

اثر تمرینات مقاومتی بر سطح پلاسمایی نیتریک اکساید، فاکتور رشد اندوتلیال عروق و گیرنده‌ی نوع یک آن در رت‌های نر سالم

پریوش شکرچی‌زاده^۱، دکتر مجید خزاعی^۲، دکتر رضا قراخانو^۳، دکتر جهانگیر کریمیان^۴،
دکتر علیرضا صفرزاده^۵

چکیده

مقدمه: بی‌حرکی و عدم فعالیت بدنی خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی، دیابت، پر فشاری خون و انواع دیگری از بیماری‌ها را افزایش می‌دهد و فعالیت و ورزش منظم می‌تواند بسیاری از این عوامل خطرزا را تعدیل کند. هدف ما در این مطالعه، بررسی اثر تمرین مقاومتی بر سطح پلاسمایی برخی عوامل مؤثر بر آنژیوژنز شامل نیتریک اکساید (Nitric oxide یا NO)، فاکتور رشد اندوتلیال عروقی (Vascular endothelial growth factor) یا VEGF و گیرنده‌ی نوع ۱ VEGF (Vascular endothelial growth factor receptor 1 یا VEGFR1) در رت‌های نر سالم می‌باشد.

روش‌ها: مطالعه‌ی حاضر به صورت تجربی بر روی ۲۰ موش صحرایی نر نژاد ویستار انجام شد. حیوانات به طور تصادفی به دو گروه تحت تمرین و شاهد تقسیم شدند. به موش‌های گروه تمرین به مدت ۴ هفته تمرین مقاومتی داده شد که شامل بالا رفتن از یک ستون یک متری بود که با اضافه کردن وزنه به دم موش‌ها انجام شد. تمرینات ۳ روز در هفته و یک روز در میان انجام و پس از ۴۸ ساعت از آخرین جلسه‌ی تمرین، نمونه‌گیری خون انجام شد و سطح پلاسمایی NO، VEGF و VEGFR1 اندازه‌گیری گردید.

یافته‌ها: سطح پلاسمایی NO در گروه تمرین با گروه شاهد تفاوت معنی‌داری نداشت ($P > 0/05$). سطح VEGF پلاسمای در گروه شاهد و تمرین کرده به ترتیب $3/74 \pm 142/73$ و $5/1 \pm 144/5$ پیکوگرم در میلی‌لیتر بود و معنی‌داری نبود ($P > 0/05$). سطح پلاسمایی VEGFR1 نیز بین دو گروه تفاوت معنی‌داری نداشت. همچنین تمرین مقاومتی نتوانست نسبت VEGF به VEGFR1 را تغییر دهد ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد تمرینات مقاومتی اثری بر سطح پلاسمایی عوامل مؤثر بر آنژیوژنز شامل NO، VEGF و VEGFR1 حداقل در حیوانات سالم ندارند که دلایلی مانند زمان تمرین، شدت آن و همچنین زمان نمونه‌گیری می‌توانند بر نتایج مؤثر باشند. قضاوت در خصوص اثر تمرین مقاومتی بر آنژیوژنز در عضله‌ی اسکلتی نیاز به مطالعات بیشتری دارد.

واژگان کلیدی: تمرین مقاومتی، نیتریک اکساید، فاکتور رشد اندوتلیال عروقی، آنژیوژنز

مقدمه

می‌تواند بسیاری از این عوامل خطرزا را تعدیل کند. یک نکته‌ی مهم که اغلب نادیده گرفته می‌شود و می‌تواند فوایدی حتی فراتر از فواید تمرینات استقامتی برای بهبود نیمرخ متابولیکی در افراد پر خطر داشته باشد، تمرینات مقاومتی است. مشخص شده است که

بی‌حرکی و عدم فعالیت بدنی، خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی، دیابت، پر فشاری خون، افزایش کلسترول و تری‌گلیسرید خون و انواع دیگری از بیماری‌ها را افزایش می‌دهد و فعالیت و ورزش منظم

^۱ مربی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده‌ی تربیت بدنی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان و دانشجوی دکتری فیزیولوژی ورزشی دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۲ دانشیار، گروه فیزیولوژی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

^۳ دانشیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۴ دانشیار، گروه تربیت بدنی، دانشکده‌ی تربیت بدنی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

^۵ استادیار، گروه فیزیولوژی ورزشی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

NO یک رادیکال آزاد است که به وسیله آنزیم نیتریک اکساید سنتاز از ال-آرژنین ساخته می‌شود و در فرایندهای گوناگون همچون انتقال عصبی، اعمال عروقی، دفاع و التهاب درگیر است. NO سبب گشاد شدن رگ‌ها، ممانعت از تجمع پلاکت‌ها و همچنین ممانعت از چسبندگی لوکوسیت‌ها می‌شود (۱۰). نشان داده شده است که NO یک فاکتور مهم در ایجاد آنژیوژنز می‌باشد (۱۱). فاکتور رشد اندوتلیوم عروق (Vascular endothelial growth factor یا VEGF) یک فاکتور دیگر مؤثر بر آنژیوژنز است. این فاکتور، ۴۵ کیلودالتونی است که به عنوان فاکتور نفوذپذیری عروق نیز نامیده می‌شود (۱۲، ۱۰). در مطالعات متعدد نشان داده شده است که VEGF یک فاکتور مؤثر در رشد، تکثیر و مهاجرت سلول‌های اندوتلیال است (۱۳) و نقش زیادی در ایجاد آنژیوژنز و عروق جانبی دارد (۱۴-۱۵). این اثر آنژیوژنزی هم در مطالعات *In vitro* (۱۶-۱۷) و هم *In vivo* (۱۸-۱۹) مشاهده شده است. VEGF سه نوع گیرنده‌ی تیروزین کینازی دارد: VEGF R1 (Flt-1)، VEGF R2 (KDR/Flk-1) و VEGF R3 (Flt-4). فرم محلول در پلاسمای VEGFR1 (sFlt-1) به VEGF پلاسمای چسبند و به عنوان یک فاکتور تنظیم کننده‌ی عملکردی آنژیوژنز اهمیت خاص دارد. VEGF با واسطه‌ی VEGF R1 و همین طور VEGF R2 تنظیم کننده‌ی پاسخ‌های التهابی، آنژیوژنز و واسکولوژنز است (۲۰-۲۱).

مطالعات متعدد نشان داده‌اند که ورزش استقامتی اثرات مثبتی را در رگ‌زایی در افراد سالم ایجاد می‌کند و افزایش رشد مویرگی در عضلات اسکلتی در اثر ورزش یک اثر شناخته شده است (۲۲). هدف ما در این مطالعه، بررسی اثر تمرین مقاومتی بر سطح

انقباض‌های ایزومتریک تأثیراتی شبه انسولینی بر برداشت گلوکز در عضله‌ی اسکلتی دارد (۲-۱).

تمرین مقاومتی، سازگاری‌هایی را در قسمت‌های مختلف بدن ایجاد می‌کند. انتقال و تغییر در فیبرهای عضله به خصوص فیبرهای نوع ۱، هیپرتروفی در عضلات اسکلتی و جلوگیری از خستگی در عضله با به کار گرفتن واحدهای حرکتی در حین انجام کار، اثرات مهمی است که در نتیجه‌ی تمرینات مقاومتی ایجاد می‌شود (۳). در انسان‌ها، تمرین مقاومتی هموسیستین سرم را کاهش و غلظت فاکتور رشد شبه انسولین (Insulin like growth factor-1 یا IGF-1) را افزایش می‌دهد (۴). این نوع تمرینات در ماهیچه‌های اسکلتی افراد می‌تواند موجب افزایش اندازه و دانسیته‌ی مویرگی شود که این خود سبب بزرگ شدن سطح مقطع در ماهیچه‌ی بدون افزایش تعداد فیبرها می‌گردد (۵).

پدیده‌ی رگ‌زایی یا آنژیوژنز فرایندی است که عملکرد اندوتلیوم را به سمت ایجاد عروق خونی جدید با شاخه زدن به عروق خونی قبلی سوق می‌دهد (۶-۷). در شرایط فیزیولوژیک، آنژیوژنز در مواردی مثل ترمیم و بهبودی زخم و در سیکل قاعدگی رخ می‌دهد، اما به طور پاتولوژیک در شرایطی مثل رتینوپاتی دیابتی و رشد تومورها نیز وجود دارد. کنترل آنژیوژنز به طور دقیق به وسیله‌ی تعدادی از ملکول‌های پپتیدی پاراکرین و اتوکرین فعال کننده و مهار کننده‌ی آنژیوژنز و تعادل بین آن‌ها انجام می‌گیرد. در فرایند آنژیوژنز، اندوتلیوم در پاسخ به محرک‌های استرس گوناگون با واسطه‌ی فعال کننده‌ها و مهار کننده‌های آنژیوژنز عملکرد متفاوت نشان می‌دهد (۷-۹).

یکی از مهم‌ترین فاکتورهای آزاد شونده از اندوتلیوم، نیتریک اکساید (Nitric oxide یا NO) است.

پلاسمایی برخی عوامل مؤثر بر آنژیوژنز شامل NO، VEGF و VEGFR1 در رت‌های نر سالم بود.

روش‌ها

مطالعه‌ی حاضر به صورت تجربی بر روی موش‌های صحرایی نر نژاد ویستار انجام شد. پس از خریداری ۲۰ سر موش از انستیتو پاستور و نگهداری آن‌ها تا سن ۱۲ هفتگی، حیوانات به طور تصادفی به دو گروه (تحت تمرین و شاهد) تقسیم شدند. پس از مرحله‌ی آشناسازی، به موش‌های گروه تمرینی به مدت ۴ هفته تمرین مقاومتی داده شد. تمرین مقاومتی شامل بالا رفتن از یک ستون یک متری بود که با اضافه کردن وزنه به دم موش‌ها انجام شد. بار اولیه پس از آشناسازی با تثبیت کننده‌ی وزنه روی دم، ۳۰ درصد وزن بدن موش‌ها بود که به تدریج طی ۲ هفته به مقدار وزنه اضافه شد؛ به گونه‌ای که بتوانند پس از دو هفته، ۳ ست متوالی با بار ۱۰۰ درصد وزن بدنی (۶ تکرار در هر ست) را انجام دهند. سپس تمرینات به همین منوال تا پایان هفته‌ی چهارم ادامه یافت. تمرینات ۳ روز در هفته و یک روز در میان انجام شد (۲۳). پس از ۴۸ ساعت از آخرین جلسه‌ی تمرین، نمونه‌گیری انجام گردید. نمونه‌های خون به طور مستقیم از قلب گرفته و در لوله‌های فالتکون جمع‌آوری و داخل یخچال نگهداری شد. پس از انعقاد، نمونه‌های خون با سرعت ۴۰۰۰ دور در دقیقه و به مدت ۱۵ دقیقه سانتریفیوژ گردید و پلاسمای سرم آن جداسازی و جهت مراحل بعدی تحقیق (اندازه‌گیری متغیرهای مورد نظر) به فریزر با دمای منفی ۷۰ درجه‌ی سانتی‌گراد انتقال یافت. برای بررسی NO (-NO₂/NO₃) از کیت شرکت Promega (Promega Corp. USA) استفاده گردید. با استفاده از این کیت سطح سرمی نیتريت به عنوان یک متابولیت اصلی NO اندازه‌گیری می‌گردد. سطح

سرمی VEGF و VEGFR1 با روش ELISA (Enzyme-linked immunosorbent assay) و با استفاده از کیت شرکت R&D Systems (R & D system, USA, cat#RRV00 and cat # MVR100) انجام شد. برای اندازه‌گیری تری‌گلیسرید پلاسمای، گلوکز، کلسترول، HDL (High density lipoprotein)، LDL (Low density lipoprotein) از روش آنزیماتیک و کالریمتریک و کیت‌های ساخت شرکت پارس آزمون ایران استفاده گردید.

داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری Student-t مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه‌ی ۱۶ (version 16, SPSS Inc., Chicago, IL) استفاده شد. سطح معنی‌داری $P < 0/05$ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

پارامترهای فیزیولوژیک:

اثر تمرینات مقاومتی بر روی پارامترهای فیزیولوژیکی در جدول نشان داده شده است. تغییرات سطح گلوکز پلاسمای در گروه تمرین کرده نسبت به گروه شاهد معنی‌دار نبود ($P > 0/05$).

جدول ۱. اثر تمرین مقاومتی بر سطح پلاسمایی گلوکز، انسولین و

لیپیدهای پلاسمای

فاکتور	گروه شاهد	گروه تمرین	گروه
گلوکز (میلی‌گرم در دسی‌لیتر)	۱۲۶/۱۲ ± ۲/۰۴	۱۳۰ ± ۲/۲۸	
انسولین (واحد در میلی‌لیتر)	۰/۵۴۰۰ ± ۰/۱۰	۰/۴۹۱۲ ± ۰/۰۳۴	
LDL (میلی‌گرم در دسی‌لیتر)	۳۳/۳۱ ± ۲/۷۷	۴۰/۰۸ ± ۳/۵۳	
HDL (میلی‌گرم در دسی‌لیتر)	۲۷/۹۵۰ ± ۰/۷۵۷	۲۷/۶۱۳ ± ۱/۱۷۱	
تری‌گلیسرید (میلی‌گرم در دسی‌لیتر)	۶۴/۶۲ ± ۳/۸۷	۵۹/۶۲ ± ۲/۴۹	
کلسترول تام (میلی‌گرم در دسی‌لیتر)	۷۵/۳۷ ± ۳/۴۲	۷۹/۶۲ ± ۳/۸۵	

۱۴۴/۵ ± ۵/۱ پیکوگرم در میلی لیتر بود و تفاوت معنی داری بین دو گروه مشاهده نشد ($P > ۰/۰۵$) (شکل ۱ ب). همچنین بررسی سطح VEGFR1 نشان داد سطح پلاسمایی VEGFR1 (sFlt-1) نیز بین دو گروه تفاوت معنی داری نداشت ($P > ۰/۰۵$) (شکل ۱ ج). نسبت VEGF به VEGFR1 در گروه شاهد و تمرین تفاوت معنی داری نداشت و تمرینات مقاومتی نتوانسته بود این نسبت را در گروه تمرین افزایش دهد ($P > ۰/۰۵$) (شکل ۱ د).

بحث

در این مطالعه مشاهده شد که هیچ تفاوت معنی داری در گلوکز پلازما و نیمرخ لیپیدی بین دو گروه شاهد و

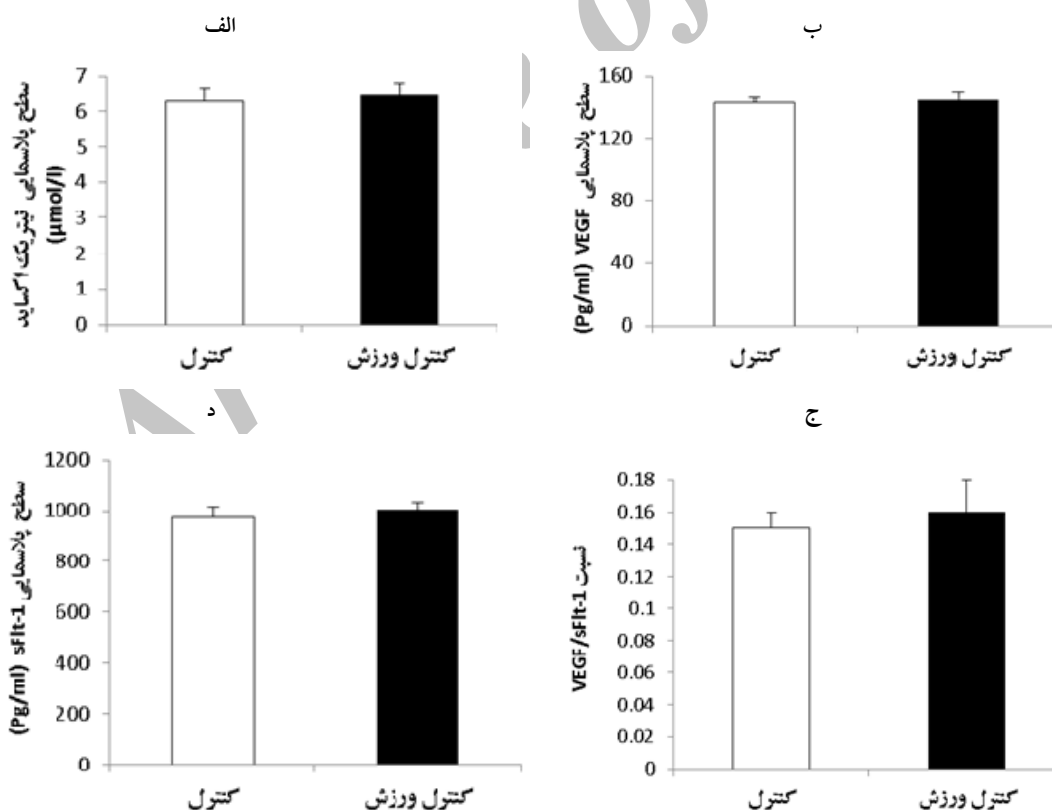
انسولین پلازما در موش های گروه شاهد بالاتر از گروه تمرین کرده بود، اما تفاوت دو گروه معنی دار نبود ($P > ۰/۰۵$). همچنین تفاوت معنی داری در سطح پلاسمایی تری گلیسرید، کلسترول، LDL و HDL بین دو گروه وجود نداشت ($P > ۰/۰۵$).

سطح NO پلازما:

اندازه گیری سطح NO پلازما در دو گروه شاهد و تمرین نشان داد سطح سرمی NO در گروه تمرین با گروه شاهد تفاوت معنی داری نداشت ($P > ۰/۰۵$) (شکل ۱ الف).

سطح پلاسمایی VEGF و VEGFR1 (sFlt-1):

نتایج نشان داد که سطح VEGF پلازما در گروه شاهد و تمرین کرده به ترتیب $۱۴۲/۷۳ ± ۳/۷۴$ و

شکل ۱. میزان سطح پلاسمایی NO، VEGF و VEGFR1 و نسبت VEGF/VEGFR1 در گروه شاهد و کنترل ورزش

مقاومتی تغییرات معنی داری را در نیمرخ لیپیدی ایجاد نکرد. می توان احتمال داد که با افزایش مدت زمان تمرین یا استفاده‌ی همزمان از رژیم‌های خاص غذایی بتوان نتایج معنی داری بر نیمرخ لیپیدی مشاهده نمود. نتایج ما نشان داد که تمرین مقاومتی در حیوانات سالم میزان سطح NO پلازما را بهبود بخشید، اما این تغییر معنی دار نبود. این نتیجه با نتایج Jungersten و همکاران هم سو بود (۳۱). همچنین مطالعات دیگر نشان دادند که NO در هنگام ورزش یک عامل بسیار مهم بوده است و در طی ورزش این فاکتور می تواند بسیاری از محدودیت‌هایی که ممکن است از نظر ویریدی وجود داشته باشد را بهبود بخشد و همچنین بر روی فاکتورهای متابولیک نیز مؤثر باشد (۳۲). بسیاری از مطالعات انجام شده اثرات مثبت NO را بیان کرده اند، اما در مطالعه‌ای محققان بیان کردند که افزایش تولید NO در زمان ورزش ممکن است گسترش وضعیت آهن کاهش یابد (۳۳).

تأثیر فعالیت بدنی بر روی VEGF خون نیز دارای نتایج متناقض است. برخی مطالعات نشان دادند فعالیت ورزشی حاد میزان VEGF سرم را افزایش می دهد (۳۴)، در حالی که برخی دیگر عدم تغییر VEGF و حتی کاهش غلظت VEGF را گزارش نمودند (۳۵). کاهش VEGF سرم به دنبال فعالیت حاد به این معنی نیست که فعالیت ورزشی، میزان تولید VEGF را کاهش می دهد، اما امکان دارد که کاهش موقتی VEGF در پاسخ به ورزش ناشی از اتصال VEGF به گیرنده‌های موجود بر روی سلول‌های اندوتلیال باشد که این اتصال محرکی برای رخ دادن فرایند آنژیوژنز در عضله‌ی قلبی و عضله‌ی اسکلتی است (۳۵). نشان داده شده است که مهم ترین عامل تنظیم میزان VEGF سرم

تمرین کرده وجود نداشت، اما انسولین در گروه شاهد نسبت به گروه تمرین کرده بیشتر بود هر چند که این تفاوت نیز معنی دار نبود. در مطالعه‌ی مشابه با مطالعه‌ی حاضر، Elliott و همکاران گزارش کردند تمرین مقاومتی تأثیری بر نیمرخ لیپیدی در گروه مورد مطالعه نداشته است (۲۴). این محققان کافی نبودن شدت و مدت تمرین را علت عدم تأثیر تمرین ذکر کرده اند. اما در تحقیق دیگر، Sung و همکاران اثر ۶ هفته تمرین مقاومتی را بر نیمرخ لیپیدی کودکان بررسی کردند و مشاهده نمودند که در گروه تمرینی، کلسترول تام و نسبت HDL به LDL کاهش معنی داری داشت. البته در مطالعه‌ی مذکور برنامه‌ی تمرینی با رژیم غذایی کم کالری ترکیب شده بود و علت بهبود نیمرخ لیپیدی هم می تواند مربوط به همین مداخله‌ی تغذیه‌ای باشد (۲۵). اما در مطالعه‌ی حاضر آزمودنی‌ها از رژیم طبیعی و معمول خود پیروی کردند.

به طور کلی نگاهی جامع به تحقیقات در زمینه‌ی اثر تمرین بر نیمرخ لیپیدی پلازما چند نکته‌ی مهم را آشکار می سازد. اول این که مدت طولانی تمرینات می تواند مؤثرتر باشد؛ چرا که اکثر تحقیقاتی که اثرگذاری تمرین را گزارش نموده‌اند از برنامه‌ی تمرینی با مدت بیش از هشت هفته استفاده کرده‌اند (۲۶-۲۷). دوم این که برخی محققین معتقد هستند که تمرینات ورزشی به ندرت بر سطوح کلسترول تام و LDL اثر می گذارد مگر این که با کاهش رژیم غذایی یا کاهش وزن همراه باشد (۲۸-۲۹). سوم این که تمرینات هوازی و مقاومتی بر نیمرخ لیپیدی، به ویژه در مورد HDL، در نمونه‌هایی که سطح طبیعی از تری گلیسرید دارند تأثیر زیادی نخواهد داشت (۳۰). در تحقیق حاضر مشاهده شد که ۴ هفته تمرین

این مطالعه آن را اندازه‌گیری نمودیم. این گیرنده‌ی محلول به دلیل این که فاقد قسمت داخل غشایی و قسمت تیروزین کینازی است، نمی‌تواند پیام ایجاد کند (۳۹) و بدین صورت یک گیرنده‌ی فاقد عمل می‌باشد. این گیرنده با اتصال به VEGF مانع اثر این لیگاند بر روی گیرنده‌ی اصلی VEGF یعنی VEGF-R2 می‌شود. بنابراین افزایش گیرنده‌ی نوع I و به خصوص نوع محلول آن باعث کاهش اثر VEGF می‌شود. از آن جا که پیشنهاد شده است نسبت VEGF/VEGFR1 شاید شاخص بهتری برای فرایند آنژیوژنز باشد (۴۰)، در مطالعه‌ی حاضر این نسبت نیز بررسی شد و اگرچه در گروه تمرین کرده این نسبت کمی بیشتر از گروه شاهد بود، اما از نظر آماری تفاوت دو گروه معنی‌دار نبود.

نتیجه‌گیری

تمرینات مقاومتی اثری بر سطح سرمی عوامل مؤثر بر آنژیوژنز شامل NO، VEGF و VEGFR1 حداقل در رت‌های نر سالم نداشتند، اما قضاوت در خصوص اثر تمرین مقاومتی بر آنژیوژنز در عضله‌ی اسکلتی نیاز به مطالعات بیشتری دارد.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از مسئولین آزمایشگاه فیزیولوژی دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و کلیه‌ی افراد که ما را در انجام این تحقیق یاری رساندند، سپاسگزاری می‌نمایم.

دو ساعت بعد از فعالیت، میزان نسخه برداری VEGF در عضله‌ی اسکلتی است (۳۶). همچنین افزایش میزان VEGF سرم دو ساعت بعد از فعالیت می‌تواند ناشی از انتقال VEGF عضله‌ی اسکلتی به داخل جریان خون باشد (۳۷). Kraus و همکاران در تحقیقی با اندازه‌گیری VEGF نشان دادند که پس از ۲ و ۴ ساعت فعالیت هوازی در افراد فعال و غیر فعال سطح VEGF افزایش یافته است (۳۶). از آن جا که در تحقیق حاضر پس از ۴۸ ساعت از آخرین جلسه‌ی تمرین سطح VEGF اندازه‌گیری شد و تغییر معنی‌داری وجود نداشت، شاید بتوان دلیل آن را تفاوت در زمان اندازه‌گیری دانست و این که پاسخ VEGF در دامنه‌ی زمانی متفاوت است. از طرف دیگر، ممکن است ورزش بدون تغییر در سطح سرمی VEGF بتواند اتصال آن را به گیرنده‌های آن افزایش دهد و سبب افزایش رگ‌زایی گردد که این موضوع نیاز به مطالعات بعدی دارد.

مطالعه‌ی ما همچنین نشان داد که سطح VEGFR1 در اثر تمرین مقاومتی تغییری نکرد. VEGFR1 اولین گیرنده‌ی VEGF است که شناسایی شده است، اما اعمال آن هنوز به طور کامل شناخته شده نمی‌باشد. گیرنده‌ی نوع I باعث تنظیم منفی (Negative regulation) فعالیت VEGFA بر روی سلول‌های اندوتلیال و تقسیم آن‌ها می‌شود (۳۸). علاوه بر این، VEGF-R1 دارای یک فرم محلول است که تحت عنوان sFlt-1 یا (Soluble fms-like tyrosine kinase-1) یا sVEGF-R1 (Soluble VEGF-R1) نیز خوانده می‌شود که ما در

References

- Eriksson J, Taimela S, Koivisto VA. Exercise and the metabolic syndrome. *Diabetologia* 1997; 40: 125-35.
- Poehlman ET, Dvorak RV, DeNino WF, Brochu M, Ades PA. Effects of resistance training and endurance training on insulin sensitivity in nonobese, young women: a controlled randomized trial. *J Clin Endocrinol Metab* 2000; 85(7): 2463-8.
- Andersen JL, Klitgaard H, Saltin B. Myosin

- heavy chain isoforms in single fibres from m. vastus lateralis of sprinters: influence of training. *Acta Physiol Scand* 1994; 151(2): 135-42.
4. Klausen K, Andersen LB, Pelle I. Adaptive changes in work capacity, skeletal muscle capillarization and enzyme levels during training and detraining. *Acta Physiol Scand* 1981; 113(1): 9-16.
 5. Schantz P. Capillary supply in heavy-resistance trained non-postural human skeletal muscle. *Acta Physiol Scand* 1983; 117(1): 153-5.
 6. Bobik A. The structural basis of hypertension: vascular remodelling, rarefaction and angiogenesis/arteriogenesis. *J Hypertens* 2005; 23(8): 1473-5.
 7. Felmeden DC, Blann AD, Lip GY. Angiogenesis: basic pathophysiology and implications for disease. *Eur Heart J* 2003; 24(7): 586-603.
 8. Le Noble FA, Hekking JW, Van Straaten HW, Slaaf DW, Struyker Boudier HA. Angiotensin II stimulates angiogenesis in the chorio-allantoic membrane of the chick embryo. *Eur J Pharmacol* 1991; 195(2): 305-6.
 9. Cannon RO, III. Role of nitric oxide in cardiovascular disease: focus on the endothelium. *Clin Chem* 1998; 44(8 Pt 2): 1809-19.
 10. Bates DO, Hillman NJ, Williams B, Neal CR, Pocock TM. Regulation of microvascular permeability by vascular endothelial growth factors. *J Anat* 2002; 200(6): 581-97.
 11. Cooke JP, Losordo DW. Nitric oxide and angiogenesis. *Circulation* 2002; 105(18): 2133-5.
 12. Ferrara N, Davis-Smyth T. The biology of vascular endothelial growth factor. *Endocr Rev* 1997; 18(1): 4-25.
 13. Ferrara N. Role of vascular endothelial growth factor in the regulation of angiogenesis. *Kidney Int* 1999; 56(3): 794-814.
 14. Bategay EJ. Angiogenesis: mechanistic insights, neovascular diseases, and therapeutic prospects. *J Mol Med (Berl)* 1995; 73(7): 333-46.
 15. Neufeld G, Cohen T, Gengrinovitch S, Poltorak Z. Vascular endothelial growth factor (VEGF) and its receptors. *FASEB J* 1999; 13(1): 9-22.
 16. Nicosia RF, Nicosia SV, Smith M. Vascular endothelial growth factor, platelet-derived growth factor, and insulin-like growth factor-1 promote rat aortic angiogenesis in vitro. *Am J Pathol* 1994; 145(5): 1023-9.
 17. Pepper MS, Ferrara N, Orci L, Montesano R. Potent synergism between vascular endothelial growth factor and basic fibroblast growth factor in the induction of angiogenesis in vitro. *Biochem Biophys Res Commun* 1992; 189(2): 824-31.
 18. Phillips GD, Stone AM, Jones BD, Schultz JC, Whitehead RA, Knighton DR. Vascular endothelial growth factor (rhVEGF165) stimulates direct angiogenesis in the rabbit cornea. *In Vivo* 1994; 8(6): 961-5.
 19. Tolentino MJ, Miller JW, Gragoudas ES, Chatzistefanou K, Ferrara N, Adamis AP. Vascular endothelial growth factor is sufficient to produce iris neovascularization and neovascular glaucoma in a nonhuman primate. *Arch Ophthalmol* 1996; 114(8): 964-70.
 20. Von MS, Neumann M, Meesmann W. Early changes in collateral blood flow to ischemic myocardium and their influence on bimodal vulnerability during the first 30 min of acute coronary artery occlusion in dogs. *Basic Res Cardiol* 1988; 83(1): 94-106.
 21. Isner JM, Asahara T. Angiogenesis and vasculogenesis as therapeutic strategies for postnatal neovascularization. *J Clin Invest* 1999; 103(9): 1231-6.
 22. Kivela R, Silvennoinen M, Lehti M, Jalava S, Vihko V, Kainulainen H. Exercise-induced expression of angiogenic growth factors in skeletal muscle and in capillaries of healthy and diabetic mice. *Cardiovasc Diabetol* 2008; 7: 13.
 23. Lee S, Farrar RP. Resistance training induces muscle-specific changes in muscle mass and function in rat: Systems Physiology: Neuromuscular. *JEPonline* 2003; 6(2): 80-7.
 24. Elliott KJ, Sale C, Cable NT. Effects of resistance training and detraining on muscle strength and blood lipid profiles in postmenopausal women. *Br J Sports Med* 2002; 36(5): 340-4.
 25. Sung RY, Yu CW, Chang SK, Mo SW, Woo KS, Lam CW. Effects of dietary intervention and strength training on blood lipid level in obese children. *Arch Dis Child* 2002; 86(6): 407-10.
 26. LeMura LM, von Duvillard SP, Andreacci J, Klebez JM, Chelland SA, Russo J. Lipid and lipoprotein profiles, cardiovascular fitness, body composition, and diet during and after resistance, aerobic and combination training in young women. *Eur J Appl Physiol* 2000; 82(5-6): 451-8.
 27. Leon AS, Gaskill SE, Rice T, Bergeron J, Gagnon J, Rao DC, et al. Variability in the response of HDL cholesterol to exercise training in the HERITAGE Family Study. *Int J Sports Med* 2002; 23(1): 1-9.
 28. Hardman AE. Interaction of physical activity and diet: implications for lipoprotein metabolism. *Public Health Nutr* 1999; 2(3A): 369-76.
 29. Durstine JL, Grandjean PW, Cox CA, Thompson PD. Lipids, lipoproteins, and exercise. *J Cardiopulm Rehabil* 2002; 22(6): 385-98.
 30. Zmuda JM, Yurgalevitch SM, Flynn MM, Bausserman LL, Saratelli A, Spannaus-Martin DJ, et al. Exercise training has little effect on HDL levels and metabolism in men with initially

- low HDL cholesterol. *Atherosclerosis* 1998; 137(1): 215-21.
31. Jungersten L, Ambring A, Wall B, Wennmalm A. Both physical fitness and acute exercise regulate nitric oxide formation in healthy humans. *J Appl Physiol* 1997; 82(3): 760-4.
 32. Kingwell BA. Nitric oxide-mediated metabolic regulation during exercise: effects of training in health and cardiovascular disease. *FASEB J* 2000; 14(12): 1685-96.
 33. Xiao DS, Qian ZM. Plasma nitric oxide and iron concentrations in exercised rats are negatively correlated. *Mol Cell Biochem* 2000; 208(1-2): 163-6.
 34. Van Craenenbroeck EM, Vrints CJ, Haine SE, Vermeulen K, Goovaerts I, Van Tendeloo VF, et al. A maximal exercise bout increases the number of circulating CD34+/KDR+ endothelial progenitor cells in healthy subjects. Relation with lipid profile. *J Appl Physiol* 2008; 104(4): 1006-13.
 35. Gu JW, Gadonski G, Wang J, Makey I, Adair TH. Exercise increases endostatin in circulation of healthy volunteers. *BMC Physiol* 2004; 4: 2.
 36. Kraus RM, Stallings HW, III, Yeager RC, Gavin TP. Circulating plasma VEGF response to exercise in sedentary and endurance-trained men. *J Appl Physiol* 2004; 96(4): 1445-50.
 37. Hoffner L, Nielsen JJ, Langberg H, Hellsten Y. Exercise but not prostanoids enhance levels of vascular endothelial growth factor and other proliferative agents in human skeletal muscle interstitium. *J Physiol* 2003; 550(Pt 1): 217-25.
 38. Robinson CJ, Stringer SE. The splice variants of vascular endothelial growth factor (VEGF) and their receptors. *J Cell Sci* 2001; 114(Pt 5): 853-65.
 39. Wu FT, Stefanini MO, Mac GF, Popel AS. A compartment model of VEGF distribution in humans in the presence of soluble VEGF receptor-1 acting as a ligand trap. *PLoS One* 2009; 4(4): e5108.
 40. Chang YT, Chang MC, Wei SC, Tien YW, Hsu C, Liang PC, et al. Serum vascular endothelial growth factor/soluble vascular endothelial growth factor receptor 1 ratio is an independent prognostic marker in pancreatic cancer. *Pancreas* 2008; 37(2): 145-50.

Archive of SID

The Effects of Resistance Training on Plasma Angiogenic Factors in Normal Rats

Parivash Shekarchizadeh¹, Majid Khazaei MD, PhD², Reza Gharakhanlou PhD³, Jahangir Karimian PhD⁴, Ali Reza Safarzadeh PhD⁵

Abstract

Background: Cardiorespiratory fitness improves and the risk of cardiovascular diseases decreases through regular exercise. However, the exact mechanism is unclear. The aim of this study was to investigate the effects of resistance training on some plasma angiogenic factors in normal rats.

Methods: Twenty male Wistar rats were divided into two groups of control and trained (n = 10 each). The rats in the trained group undertook one training session per day, 3 days a week, for 4 weeks. Blood samples were taken and plasma glucose, lipid profile, nitric oxide (NO), vascular endothelial growth factor (VEGF) and soluble form of VEGF receptor-1 (sFlt-1) concentrations were determined.

Findings: Differences in plasma insulin, glucose, and NO were not significant between the trained and control groups ($P > 0.05$). Plasma VEGF concentrations were 142.73 ± 3.74 pg/ml and 144.5 ± 5.1 pg/ml in the control and trained rats ($P > 0.05$), i.e. resistance training did not significantly change plasma VEGF in trained rats. There were no significant differences in plasma sFlt-1 concentrations between the two groups ($P > 0.05$). Moreover, resistance training could not change VEGF/sFlt-1 ratio in the two groups of animals.

Conclusion: Present data showed that resistance training could not be an effective approach to improve plasma angiogenic factors (NO, VEGF, VEGF receptor-1) at least in healthy rats. More research is needed to show the effects of resistance training on angiogenesis.

Keywords: Nitric oxide, Vascular endothelial growth factor, VEGF receptor-1 (sFlt-1), Resistance training

¹ Lecturer, Department of Physical Education and Sport Sciences, School of Physical Education, Isfahan university of Medical sciences and PhD Student, Department of Exercise Physiology, Tarbiat Modarress University, Tehran, Iran

² Associate Professor, Department of Physiology, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

³ Associate Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Tarbiat Modarress University, Tehran, Iran

⁴ Associate Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

⁵ Assistant Professor, Department of Exercise Physiology, Tarbiat Modarress University, Tehran, Iran

Corresponding Author: Majid Khazaei MD, PhD, Email: khazaei@med.mui.ac.ir